אלא ספק איש ספק אשה ורבי יוסי לטעמיה דאמר אשה ודאית נמי תקעה [א]דתניא [א]בני ישראל סומכין ולא בנות ישראל סומכות רבי יוסי ורבי שמעון אומרים נשים סומכות רשות אמר רבינא ולמאי דקאמרי רבנן נמי אית ליה פירכא מה לתקיעת שופר שכן ודאה דוחה שבת במקדש תאמר בכיסוי דליתיה כלל השיב ר"א הקפר בריבי מה למילה שכן אינה נוהגת בלילי ימים טובים הוא דלא נהגא בשאר לילי נהגא אלא מה למילה שכן אינה נוהגת בלילות כבימים תאמר בכסוי שנוהג בלילות כבימים א"ר אבא זה אחד מן הדברים שאמר רבי חייא אין [לי] עליהן תשובה והשיב רבי אלעזר [הקפר] ברבי תשובה: **מתני'** [ב]השוחט ונמצאת טריפה והשוחט לעבודת כוכבים והשוחט חולין בפנים וקדשים בחוץ חיה ועוף הנסקלים רבי מאיר מחייב וחכמים [ג]פוטרים [ג][ו]השוחט ונתנבלה בידו הנוחר והמעקר פטור מלכסות: **גמ'** אמר רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן ראה רבי דבריו של ר"מ באותו ואת בנו ושנאו בלשון חכמים [ג]ודרבי שמעון בכסוי הדם ושנאו בלשון חכמים מאי טעמא דרבי מאיר באותו ואת בנו אמר ר' יהושע בן לוי גמר שחיטה משחוטי חוץ מה התם [ד]שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה [ה]אף הכא נמי שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה ורבי שמעון מאי טעמא א"ר מני בר פטיש גמר [1]מטבוח טבח והכן מה להלן שחיטה ראויה אף כאן שחיטה ראויה ור"מ נמי ליגמר מטבוח דנין שחיטה משחיטה ואין דנין שחיטה מטביחה [ה]מה נפקא מינה הא תנא דבי רבי ישמעאל [2]ושב הכהן ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא דדמי ליה [א] אבל איכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן ורבי שמעון נמי ליגמר משחוטי חוץ דנין חולין מחולין ואין דנין חולין מקדשים ור' מאיר אטו אותו ואת בנו בקדשים מי לא נהיג היינו דקאמר רבי חייא ראה רבי דבריו של רבי מאיר באותו ואת בנו ושנאו בלשון חכמים מאי טעמא דר' מאיר בכסוי הדם אמר ר' שמעון בן לקיש [ו]גמר שפיכה שפיכה משחוטי חוץ מה להלן שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה אף כאן שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה ורבי שמעון [3]אשר יאכל כתיב ורבי מאיר ההוא [ז]למעוטי עוף טמא הוא דאתא ורבי שמעון עוף טמא מאי טעמא דלאו בר אכילה הוא טרפה נמי לאו בר אכילה הוא והיינו דאמר רבי חייא ראה רבי דבריו של רבי שמעון בכסוי הדם ושנאו בלשון חכמים אמר רבי אבא

לא

אלא ספק איש. ודוחה יום טוב גמור: **ור' יוסי.** דלא קשיא ליה הא פירכא משום דאזיל לטעמיה דאמר אפילו אשה ודאית תקעה ואע"ג דלא מיחייבא אבל בכסוי דאילו ידעינן דבהמה היא ביו"ט אסור לכסות כוי מספק לא מחללין עליה יו"ט: **סומכות רשות.** ואע"ג דלא מיחייבא ולא אמרינן עבודה עושות בקדשים. והכא נמי לא אמרינן מחללת יום טוב היא: **ולמאי דקאמרי רבנן נמי.** דאשה אסורה לתקוע וטומטום דספק הוא דוחה אית ליה פירכא לתשובה שלהם: **מה לתקיעת שופר שכן ודאה דוחה שבת במקדש.** לפיכך ספיקה דוחה יום טוב בגבולין: **תאמר בכסוי.** שאין ודאו דוחה שבת כלל: **הא בשאר לילי נהגא.** בתמיה: **מתני' חיה ועוף הנסקלין.** כגון שנרבעו ונגמר דינן ושחטן: **וחכמים פוטרין.** דשחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה ואע"ג דבכסוי שפיכה כתיבא אפילו הכי אשר יאכל כתיב. וטעמיה דרבי מאיר מפרש בגמרא: **גמ' ראה רבי דבריו של רבי מאיר באותו ואת בנו.** דשחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה לחייבו: **ושנאו בלשון חכמים.** כדתנן בה (לעיל דף פא:) רבי שמעון פוטר וחכמים מחייבין ובכסוי תנן ר' מאיר מחייב וחכמים פוטרין. ולקמיה מפרש ואזיל מאי שנא דראה אלו כאן ואלו כאן: **מה להלן שחיטה ראויה.** דכתיב (בראשית מג) כי אתי יאכלו: **ושב הכהן ובא הכהן.** בנגעי בתים כתיב וילפינן מינה גזירה שוה בתורת כהנים[ז]) נאמר ושב הכהן ונאמר ובא הכהן מה שיבה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע אף ביאה כו' וכבר פירשתיה יפה בעירובין [ח])(בכילד מעברין) (דף נא.): בשחוטי חוץ כתיב (ויקרא יז) דם שפך:

לא

מה למילה שכן אינה נוהגת בלילות כבימים. ואם תאמר כיון שאין הפירכא מענין ק"ו שתלוי בדמיה נשים הפירכא בתוך הק"ו כמו בכילד הרגל (ב"ק דף כה:) דבעי למילף שיהא קרן ברשות הניזק משלם נזק שלם משן ורגל ולא פרכינן מה לשן ורגל שכן היזקו מצוי משום שאין הפירכא מענין ק"ו דהוי מתשלומין וי"ל דהתם סברא בעלמא היא אבל חומרא וקולא דליתא כמו שאינה נוהגת בלילות כבימים דהכא פרכינן אע"ג דלא הוי מענין ק"ו וכן בפרק קמא דזבחים (דף י.) דיליף שוחט ע"מ לזרוק שלא לשמו פסול מק"ו דשוחט על מנת לזרוק חוץ לזמנו ופריך מה לחוץ לזמנו שכן בכרת:

נשים סומכות רשות. היינו באקפויי ידא כדאמר באין דורשין (חגיגה דף טז:) אבל בכל כחה מודה רבי יוסי דאסור ומייתי הכא כי היכי דשרי רבי יוסי לסמוך לנשים באקפויי ידא אע"ג דנראה כעבודה בקדשים ה"נ תקיעה דליכא אלא איסורא דרבנן שרי רבי יוסי בנשים:

דנין שחיטה משחיטה ואין דנין שחיטה מטביחה. הקשה הר"ר נתן דגבי תשלומי ד' וה' (ב"ק דף עא.) מחייבי רבנן בשחיטה שאינה ראויה כגון שחט בשבת או לעבודת כוכבים בטובח ע"י אחר ובשוחט ונמצאת טרפה והתם הוה ליה למילף טביחה מטביחה דוטבחו כתיב וי"ל דהתם דנין טביחה בעבירה משחיטה דעבירה ואין דנין טביחה דעבירה מטביחה דהיתר והכא איצטריך למימר דנין שחיטה משחיטה אפי' אם נמצאת הראשונה טרפה דהוי שחיטת היתר אבל אם נמצאת השניה טרפה שהיא שחיטת עבירה לא היה צריך לטעמא דשחיטה משחיטה א"נ י"ל דנין דבר הנאמר בסיני מדבר הנאמר בסיני ולא מטבוח טבח והכן שלא נאמר בסיני ואע"ג דהוי טביחה מטביחה והכא נמי מצי לשנויי הכי אלא דבלאו הכי משני שפיר [ט])וא"ת דגריס פ"ב דיבמות (דף יז:) אמרינן דנין אחים מאחים ואין דנין אחים מאחיך אע"ג דאחים דבני יעקב לא נאמר בסיני וי"ל דכיון דילפינן הכא דשמה שחיטה תו אית לן למימר בכל דוכתי דשמה שחיטה וליכא למימר דאדרבה נילף טביחה מטביחה התם דלא שמה שחיטה וכן נאמר בכל דוכתי דהא כיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי אית לן למימר דנין דבר הנאמר בסיני מדבר הנאמר בסיני אבל אי לאו דילפינן הכא שחיטה משחיטה הוה ילפינן בארבעה וחמשה (ב"ק דף עא.) טביחה מטביחה אע"ג דלא נאמר בסיני כדאיתא נמי ביבמות וא"ת ור"מ למה ליה למילף משחוטי חוץ נילף מגופיה דאותו ואת בנו נוהג בקדשים אע"ג דלאו שחיטה ראויה היא דהא הוי מחוסר זמן וי"ל דניחא ליה למילף משחוטי חוץ משום דמגופיה איכא למידחי דלא אסר רחמנא אותו ואת בנו בקדשים אלא כשראשון קדשים ושני חולין דשחיטה ראויה היא: **ואין** דנין חולין מקדשים. ומ"מ בקדשים נמי פטר בשחיטה שאינה ראויה [י])משום דעיקר קרא דאותו ואת בנו בחולין כתיב ותימה דבפרק תמיד נשחט (פסחים דף סג.) תנן רבי שמעון אומר השוחט פסח בי"ד על החמץ לשמו חייב שלא לשמו פטור ומפרש בקונטרס משום דהוי פסול ור"ש לטעמיה דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה והשתא התם הוה ליה למילף משחוטי חוץ דשמה שחיטה דהויא קדשים מקדשים: **ורבי** שמעון אשר יאכל כתיב. אבל אם לא אשר יאכל מטביחה לא גמר משום דלא דמי שפיכה לטביחה כמו שחיטה לטביחה [ב] הקשה הר"ר אליעזר ממי"ץ אימא דהאי אשר יאכל אתא למעוטי אוכל שאין אתה יכול להאכילו לאחרים כדדריש רבי שמעון מכל האוכל אשר יאכל בפרק המנחות והנסכים (מנחות דף קא:) ובפרק העור והרוטב (לקמן דף קכט.) ומרבינן אפילו עוף טמא כיון דמותר בהנאה וי"ל דהתם כתיב מכל האוכל דמרבה כל אוכל אפילו אסור בהנאה ואתא אשר יאכל למימר שיהא מותר בהנאה אבל הכא לא כתיב כל אשר יאכל משמע המותר לישראל לאכול:

אימא

מסורת הש"ס

א) חגיגה טז: עירובין צו: ר"ה לג. [קדושין לו.], ב) לעיל ח. כח., ג) [לקמן פו.], ד) [ב"ק קו:], ה) בכורות לג. עירובין נא. מכות יג: יבמות ח: נדה כב: יומא ג: נזיר ה. הוריות ח: מנחות ד. מה., ו) [מצורע פרשה ז], ז) [צ"ל נמי שהוליאוהו], ח) [וע"ע תוס' כתובות לד. ד"ה ור"ש ותוס' ב"ק עא: ד"ה איסורא], ט) [ועיין תוס' לעיל פ: ד"ה קדשים].

◆

תורה אור השלם

1. וַיַּרְא יוֹסֵף אִתָּם אֶת בִּנְיָמִין וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל בֵּיתוֹ הָבֵא אֶת הָאֲנָשִׁים הַבָּיְתָה וּטְבֹחַ טֶבַח וְהָכֵן כִּי אִתִּי יֹאכְלוּ הָאֲנָשִׁים בַּצָּהֳרָיִם: בראשית מג טז

2. וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת: ויקרא יד לט
וּבָא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בַּבָּיִת צָרַעַת מַמְאֶרֶת הִוא בַּבַּיִת טָמֵא הוּא: ויקרא יד מד

3. וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בַּנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ: ויקרא יז י

◆

מוסף רש"י

ונתנבלה בידו. שלא מלעת (לעיל כו:) כגון על ידי פגימת סכין או שהייה או דרסה (לעיל יז.). הנוחר. מלעה, ילשון נחירה שקורעה לאורכה מנחיריה יעד החזה (שם). ומעקר. סימנין, וכחיה קאי דטעונה כסוי כגון צבי ואיל (שם). פטור מלכסות. דכתיב אשר יאכל ושפך וכסה, בראוי לאכילה הכתוב מדבר, ואפילו מאן דמחייב כסוי בשוחט ונמצאת טרפה, הכא מודה דשחיטה מיהא בעינן, דגמר שפיכה שפיכה משחוטי חוץ והתם שחיטה כתיב (שם:). שחיטות שאינה ראויה. לאכילה, הואיל ושחטיה כהלכתה שמה שחיטה (ב"ק קו:). זו היא שיבה זו היא ביאה. לבון גזירה שוה זה מזה (יומא ב. מכות יג:) כלומר ילפינן גזירה שוה משיבה לביאה כמו דהוו תרוייהו שיבה או תרוייהו ביאה (נדה כב:) דאע"ג דלא דמו קראי להדדי, כיון דתרוייהו בביאת כהן משמעי דיינין בהו גזירה שוה (יבמות יז: ובעירובין מנחות ד. ועי' רש"י עירובין נא. בארוכה).

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ג מהלכות מעשה קרבנות הל' ח סמג עשין קפג:
טו ב ג ד מיי' פי"ד מהל' שחיטה הל' י סמג עשין סד טוש"ע י"ד סי' כח סעיף יח:
טז ה מיי' פי"ב שם הלכה ה:
יז ו מיי' פי"ד שם הל' י:

◆

גליון הש"ס

גמ' גמר שפיכה שפיכה. עיין לעיל דף כח ע"ב תוס' ד"ה בשפיכה: שם למעוטי עוף טמא. עי' תוס' רי"ד קדושין דף ט ע"ב ד"ה המקדש בערלה:

◆

שיטה מקובצת

א] אבל איכא דדמי ליה מדדמי ליה. נ"ב עי' תוס' מנחות דף ד' ע"א: ב] הקשה ה"ר אליעזר ממיץ. נ"ב עי' תוס' בכורות דף ט' ע"ב:

◆

רבינו גרשום

ור' יוסי לטעמיה דאמר ודאי אשה נמי תקעה כו'. כלומר ר' יוסי דמייתי מק"ו ממילה שאין מכסין דם כוי ביו"ט הוא אזיל לטעמיה דלא מצי למימר תקיעת שופר בגבולין יוכיח שאין ודאה דוחה שבת וספיקא דוחה יו"ט ה"נ נימא לענין כוי שיהא ספיקו דוחה יו"ט. דהכא לענין ספק איש ספק אשה דין הוא שיהא ספק דוחה יו"ט דודאי אשה נמי תקעה: שכן דוחה שבת במקדש. גרסי': ראה רבי דבריו של ר"מ באותו ואת בנו ושנאו בלשון חכמים. כלומר השוחט ונמצאת טרפה השוחט פרת חטאת כו'. ר"ש פוטר וחכמים מחייבין א) דזהו ר"מ דבריו של ר"ש בכסוי הדם ר"מ מחייב וחכמים פוטרין: מה התם שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה. כלומר שחוטי חוץ שחיטה שאינה ראויה היא וקרי ליה שחיטה: גמר מטבוח טבח והכן מה להלן שחיטה ראויה דאמרן בחולין צ"א מאי טבח פרע להן בית השחיטה: ור"ש אשר יאכל כתיב. כלומר היכא מיחייב בכסוי בשחיטה שראויה לאכילה דכתיב אשר יאכל:

א) נ"ל ולהא דבריו של ר"ש בכיסוי הדם יתני במתני' ר"מ יוסי'.